

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

ภาค ๑ หน้า ๑๓๐-๑๓๑

๑. พระเวทที่นั่น อันลามกและสักการะครอบงำแล้ว ยังความคิดอันลามกให้เกิดขึ้นว่า "เราจักบริหารภิกษุสงฆ์" ดังนี้แล้ว เลื่อมจากฤทธิ์พร้อมด้วยจิตตูปบาทแล้ว ถวายบังคาพระศาสดาซึ่งกำลังทรงแสดงธรรมแก่บริษัทพร้อมด้วยพระราชา ในพระเวทวันวิหารลุกจากอาสนะแล้วประคองอัญชลี กราบทูลว่า "พระเจ้าข้า เวลาที่พระผู้มีพระภาคทรงชราแก่เฒ่าแล้ว, ขอพระผู้มีพระภาคจงทรงเป็นผู้ชวนชวายน้อย ประกอบเนื่อง ๆ ซึ่งธรรมเครื่องอยู่สบายในทิฏฐธรรมเกิด, หม่อมฉันจักบริหารภิกษุสงฆ์ ขอพระองค์โปรดมอบภิกษุสงฆ์ประทานแก่หม่อมฉันเถิด" ดังนี้แล้วถูกพระศาสดาทรงรุกรานด้วยเขฬะลิกวาทะ ทรงห้ามแล้ว, ไม่พอใจ ได้ผูกอาฆาตนี้ในพระตถาคตเป็นครั้งแรกแล้ว หลีกไป ๆ ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาค รับสั่งให้ทำภาคนิยกรรณในกรุงราชคฤห์แก่เธอแล้ว ๆ เธอคิดว่า "เดี๋ยวนี้เราถูกพระสมณโคดมกำจัดเสียแล้ว, บัดนี้ เราจักทำความพินาศแก่สมณโคดมนั้น" ดังนี้แล้วจึงไปเฝ้าอชาตศัตรูกุมาร ทูลว่า "พระกุมาร เมื่อก่อนแล มนุษย์ทั้งหลายมีอายุยืน, บัดนี้อายุน้อย, ก็ขอที่พระองค์พึงทิวงคตเสียตั้งแต่ยังเป็นพระกุมาร นั้นเป็นฐานมืออยู่แล, พระกุมาร ถ้ากระนั้นพระองค์จงสำเร็จโทษพระบิดา เป็นพระราชชาติ, อาตมะสำเร็จโทษพระผู้มีพระภาคแล้ว จักเป็นพระพุทธเจ้า," ครั้นเมื่อพระกุมารนั้นดำรงอยู่ในราชสมบัติแล้ว, ได้แต่งบุรุษทั้งหลายเพื่อจะฆ่าพระตถาคต, ครั้นเมื่อบุรุษเหล่านั้นบรรลุนิเวศน์ผลกลับไปแล้ว, จึงขึ้นเขาคิชฌกูฏเอง กลิ้งศิลาด้วยจงใจว่า "เราเองจักปลงพระสมณโคดมจากชีวิต" ได้ทำการกรรมคือยิงพระโลหิตให้ห่อขึ้น, เมื่อไม่อาจฆ่าด้วยอุบายเมื่อนั้น จึงให้ปล่อยช้างนาฬาคีรีไปอีก ๆ เมื่อช้างนั้นกำลังเดินมา, พระอานนทเถระยอมสละชีวิตของตนถวายพระศาสดา ได้ยื่นขวางหน้าแล้ว ๆ พระศาสดาทรงทรงมานข้างแล้ว เสด็จออกจากพระนครมาสู่พระวิหาร เสวยมหาทานที่พวกอุบาสกหลายพันนำมาแล้ว ทรงแสดงอนุப்புพิกถาโปรดชาวกรุงราชคฤห์นับได้ ๑๘ โภกฏี ซึ่งประชุมกันในวันนั้น ๆ ธรรมภิกษุสงฆ์เกิดมีแก่สัตว์ประมาณแปดหมื่นสี่พัน ๆ พระผู้มีพระภาค ทรงสดับกถาพรรณนาคุณของพระเถระว่า "แม้ท่านพระอานนทมีคุณมาก; เมื่อพระยาช้างชื่อเห็นปานนั้นมาอยู่, ได้ยอมสละชีวิตของตนยื่นขวางหน้าพระศาสดา" ดังนี้แล้วตรัสว่า "ภิกษุทั้งหลาย มิใช่แต่บัดนี้เท่านั้น; ถึงครั้งก่อน อานนทนี่ ก็ยอมสละชีวิตเพื่อประโยชน์แห่งเราแล้ว เหมือนกัน" อันภิกษุทั้งหลายทูลอ้อนวอนแล้ว จึงตรัสจุลทังสชาติกมหาทังสชาติกและกักกภูชาตก ฯ

๑ โส ลามสการากิภูโต อหัง ภิกขุสงฆ์ ปริหิสสามีติ ปาปกัง จิตตัง อุปาเทตวา สห จิตตูปาเทน อิทฐิตะ ปริหายิตวา สตุถารัง เวพูนวิหาเร สราชิกาย ปริสาย ธรรม์ เทเสหนัง วนทิตวา อฏฐายาสนา อณฺชลิมนคคยห ภควา ภนฺเต เอตฺรหิ ชินฺโณ วุฑฺฒิ มหฺลลโก อปฺปิสฺสโก ทิฏฐธมฺมสุขวิหารัง อณฺยุชฺชตุ อหัง ภิกขุสงฆ์ ปริหิสสามิ นียยาเทถ เม ภิกขุสงฺฆนฺติ วตฺวา สตุถารา เขฬาสิกวาเทน อปฺปาสาเทตวา ปฏิกฺขิตฺโต อนตฺตมโน อิมัง ปฐมํ ตถาคเต อาฆาตัง พนฺธิตฺวา อปฺกมฺมิ ฯ อถสฺส ภควา ราชคฺเห ปกาสนียกมฺมํ กาลสิ ฯ โส ปริจฺจตฺโตทานิ อหัง สมณฺเณ โคตมฺเณ อิทานิสฺส อนตฺถํ กริสฺสามีติ อชาตสตุตฺตํ อุปสงฺกมิตฺวา ปุพฺเพ โข กุมาร มนุสฺสา ทีฆายุกา เอตฺรหิ อปฺปายุกา ฐานํ โข ปเนตัง วิชฺชติ ยํ ตวํ กุมารโรว สมานิ กาลํ กเรยฺยาสิ เตนหิ ตวํ กุมาร ปิตฺรํ หนฺตฺวา ราชา โหหิ อหัง ภควนฺตํ หนฺตฺวา พุทฺโธ ภวิสฺสามีติ วตฺวา ตสฺมี รชเช ปติฏฺฐิตฺเต ตถาคตสฺส วชฺย ปุริเส ปโยเชตฺวา เตสฺ โส ตาปตฺตนิลํ ปตฺวา นินฺตเตสฺส สยํ คิञฺฉมกฺกุนฺถํ อภิวทิตฺวา อหเมว สมณํ โคตมํ ชีวิตา โวโรเปสฺสามีติ ลิลํ ปวิชฺฌิตฺวา รุหิรฺูปาทกมฺมํ กตฺวา อิมินาปิ อุปาเยน มาเรตฺตํ อสฺกโกนฺโต ปุณฺ นาฬาคีรี วิสฺสชฺชาเปสิ ฯ ตสฺมี อากจฺฉนฺเต อานนฺทตฺเถโร อตฺตโน ชีวิตัง สตุถุ ปริจฺจชิตฺวา ปุรฺโต อฏฐาลิ ฯ สตุถา นาคํ ทเมตฺวา นครา นิกฺขมิตฺวา วิหารัง อากนฺตฺวา อนกสฺสเสหิ อุปาสเกหิ อภิหฺมฺมํ มหาทานํ ปริภุชฺชิตฺวา ตสฺมี ทิวเส สนฺนปฺติตานํ อฏฐารสโกฏฺฐิสฺงฆาตานํ ราชคฺหวาสินํ อณฺุพฺพิกถํ กเถสิ ฯ จตฺราสีตียา ปาณสฺสสฺสานํ ธรรมาภิสฺมโย ชาโต ฯ อโห มหาคุโณ อายสฺมา อานนฺโท ตถารูเป นาม หตฺถินาเค อากจฺฉนฺเต อตฺตโน ชีวิตัง ปริจฺจชิตฺวา สตุถุ ปุรฺโต อฏฐาลีตี เถรสฺส คุณฺถถํ สุตฺวา น ภิกฺขเว อิทาเนว ปุพฺเพเปส มมตฺถาย ชีวิตัง ปริจฺจชียวาติ วตฺวา ภิกฺขุหิ ยาจิตฺเต จุลลหํสมหาหํสฺสกุกฺกุฆาตกาณิ กเถสิ ฯ

๑. พระเทวทัตนั้น อันลามกและสักการะครอบงำแล้ว ยังความคิดอันลามกให้เกิดขึ้นว่า "เราจักบริหารภิกษุสงฆ์" ดังนี้แล้ว **เสื่อม**จากฤทธิ์พร้อมด้วยจิตตูปาทแล้ว ถวายบังคาพระศาสดาซึ่งกำลังทรงแสดงธรรมแก่บริษัท **พร้อมด้วยพระราช**า ในพระเวฬุวันวิหารลุกจากอาสนะแล้วประคองอัญชลี

๑ โส ลามสกฺการาภิกฺขโต อหํ ภิกฺขุสงฺฆํ **ปรีหริสฺสามิ**ติ ปาปกํ จิตฺตํ อุปฺปาเตตฺวา สห จิตฺตูปฺปาเทน อิทฺธิโต **ปรีหายิตฺวา** สตถารํ เวฬุวนวิหาร **สราชิกาย** ปรีสาย ฌมมํ เทเสนตํ วนฺทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา อณฺชลิมนฺคฺคยฺห

กราบทูลว่า "พระเจ้าข้า เวลานี้พระผู้มีพระภาคทรง**ชราแก่เฒ่าแล้ว** , ขอพระผู้มีพระภาคจง**ทรงเป็นผู้ชว่นชวายน้อย** **ประกอบเนื่อง ๆ** ซึ่งธรรมเครื่องอยู่สบายในทิฏฐธรรมเกิด, หม่อมฉันจักบริหารภิกษุสงฆ์ ขอพระองค์โปรดมอบภิกษุสงฆ์ประทานแก่หม่อมฉันเถิด" ดังนี้แล้ว ถูกพระศาสดา**ทรงรุกราน**ด้วยเขฬาลีกาทะ **ทรงห้ามแล้ว**, ไม่พอใจ ได้ผูกอาฆาตนี้ในพระตถาคตเป็นครั้งแรกแล้วหลีกไป ฯ

ภควา ภาณเต เอตฺรหิ **ชิณฺโณ** วุฑฺฒิ มฺหฺลลโก **อฺปฺปิสฺสุโก** ทิฏฺฐมฺมสุชิวาโร **อนฺยุญฺชตุ** อหํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสามิ **นียฺยาเทถ** เม ภิกฺขุสงฺฆนฺติ วตฺวา สตถารา เขฬาลีกาทเณ **อฺปฺปาเตตฺวา** **ปฏิกฺขิตฺโต** อนตฺตมโน อิมํ ปฺลฺลํ ตถาคเต อาฆาตํ พนฺทิตฺวา อปฺกมิ ฯ

ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาค รับสั่งให้ทำปกาศนียกรรมในกรุงราชคฤห์แก่เธอแล้ว ๆ เธอคิดว่า "เดี๋ยวนี้เราถูกพระสมณโคดมกำจัดเสียแล้ว, บัดนี้ เราจักทำความพินาศแก่สมณโคดมนั้น" ดังนี้แล้วจึงไปเฝ้าอชาตสันตฤกumar ทูลว่า "พระกุมาร เมื่อก่อนแล มนุษย์ทั้งหลายมีอายุยืน, บัดนี้อายุน้อย, ก็ข้อที่พระองค์พึงท้วงคดีตั้งแต่ยังเป็นพระกุมารนั้นเป็นฐานะมีอยู่แล้ว, พระกุมาร ถ้ากระนั้นพระองค์จงสำเร็จโทษพระบิดา เป็นพระราชชาติ, อาตมาสำเร็จโทษพระผู้มีพระภาคแล้ว จักเป็นพระพุทเจ้า,"

อถสส ภควา ราชคเห ปกาศนียกมมํ กาวเรสิ ฯ โส ปริจฺจตฺโตทานิ อหํ สมณเณ โคตเมน อิทานิสฺส อนตฺถํ กริสฺสสามีติ อชาตสตุตฺตํ อุปสงฺกมิตฺวา ปุพฺเพ โข กุมาร มนุสฺสา ทีฆายุกา เอตฺรหิ อปฺปายุกา ฐานํ โข ปเนตํ วิชฺชติ ยํ ตวํ กุมารโรว สมานิ กาลํ กเรยฺยาสิ เตนหิ ตวํ กุมาร ปิตฺรํ หนฺตฺวา ราชา โหหิ อหํ ภควนฺตํ หนฺตฺวา พุทฺโธ ภวิสฺสามีติ วตฺวา

ครั้งเมื่อพระกุมารนั้นดำรงอยู่ในราชสมบัติแล้ว, ได้แต่งบุรุษทั้งหลายเพื่อจะฆ่าพระตถาคต, ครั้งเมื่อบุรุษเหล่านั้นบรรลุโศดาปัตติผลกลับไปแล้ว, จึงขึ้นเขาศิขณภูฏเอง กลิ้งศิลาด้วยใจว่า "เราเองจักปลงพระสมณโคดมจากชีวิต" ได้ทำการกรรมคือยังพระโลหิตให้หือขึ้น, เมื่อไม่อาจฆ่าด้วยอุบายนั้น จึงให้ปล่อยช้างนาฬาคีรีไปอีก ๆ

ตสฺมี รชเช ปตฺติภูจฺฉิตฺเต ตถาคตฺตสฺส วชฺชย ปุริเส ปโยเชตฺวา เตสฺส โสตาปตฺติผลํ ปตฺวา นินฺวตฺเตสฺส สยํ ศิขณภูฏํ อภิวุฑฺฒิตฺวา อหเมว สมณํ โคตมํ ชิวิตา โวโรเปสฺสามีติ ลินฺถํ ปวิชฺฌิตฺวา รุหิรูปฺปาทกมมํ กตฺวา อิมินาปิ อุปาเยน มาเรตฺตํ อสฺกโกณโตะ ปุณฺ นนาฬาคีรี วิสฺสชฺชาเปลิ ฯ

เมื่อข้างนั้นกำลังเดินมา, พระอานนทเถระยอมสละชีวิตของตนถวายพระศาสดา ได้ยื่นขวางหน้าแล้ว ๑ พระศาสดา ทรงทราบข้างแล้ว เสด็จออกจากพระนครมาสู่พระวิหาร เสวยมหาทานที่พวกอุบาสกหลายพันนำมาแล้ว ทรงแสดงอนุப்புฬิกถาโปรดชาวกรุงราชคฤห์นับได้ ๑๘ โภกั ซึ่งประชุมกันในวันนั้น ๑ ธรรมาภิสมัยเกิดมีแก่สัตว์ประมาณแปดหมื่นสี่พัน ๑

ตสุมี อากัจจนเต อานนทตเถโร อตฺตโน ชีวิตํ สตถุ ปริจฺจชิตฺวา ปุโรโต อฏฺฐาสี ๑ สตถา นาคํ ทเมตฺวา นครา นิกฺขมิตฺวา วิหารํ อากนฺตฺวา อเนกสทฺสเสหิ อุปาสเกหิ อภิหฺมฺมา มหาทานํ ปริภุชชิตฺวา ตสุมี ทิวเส สนนฺิปตฺตานํ อฏฺฐารสโภกฺกิสฺขาตานิ ราชคหฺวาสีนํ อนุப்புฬิกถํ กเถสิ ๑ จตุราสีตฺติยา ปาณสทฺสสถานํ ธรรมาภิสมโย ชาโต ๑

พระผู้มีพระภาค ทรงสดับกถาพรรณนาคุณของพระเถระว่า "แม่ท่านพระอานนทมีคุณมาก; เมื่อพระยาข้างชื่อเห็นปานนั้นมาอยู่, ได้ยอมสละชีวิตของตนยื่นขวางหน้าพระศาสดา" ดังนี้แล้วตรัสว่า "ภิกษุทั้งหลาย มีแต่บัดนี้เท่านั้น; ถึงครั้งก่อน อานนทนี่ ก็ยอมสละชีวิตเพื่อประโยชน์แห่งเราแล้วเหมือนกัน" อันภิกษุทั้งหลายทูลอ่อนวอนแล้ว จึงตรัสจุลหังสชาติกมหาหังสชาติกและกักกภูกชาติก ๑

อโห มหาคุโณ อายสฺมา อานนฺโห ตถารูเป นาม หตฺถินาเค อากัจจนเต อตฺตโน ชีวิตํ ปริจฺจชิตฺวา สตถุ ปุโรโต อฏฺฐาสีตฺติ เถรสฺส คุณกถํ สุตฺวา น ภิกฺขเว อิทาเนว ปุพฺพเปส มมตฺถาย ชีวิตํ ปริจฺจชฺชิวาติ วตฺวา ภิกฺขุหิ ยาจิโต จุลลหํสมหาหํสกกฺกภูกชาติกานิ กเถสิ ๑